

OMNIA

**TASA-ARVO- JA
YHDENVERTAISUUS-
SUUNNITELMA 2017**

OMNIA KOULUTUS

SISÄLLYS

1. MIKSI OMNIASSA ON TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA?.....	2
1.1 Omnian arvot.....	3
1.2 Omnian toiminnan tavoitteet	3
1.3 Mitä laki määrää?.....	4
2. TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS OMNIASSA	5
2.1 Sukupuoli	5
2.1.1 Sukupuolen moninaisuus.....	7
2.1.2 Segregaatio.....	8
2.1.3 Häirintä on syrjintää	9
2.1.4 Kulttuuriset erot.....	10
2.2 Edistämme sukupuolten välistä tasa-arvoa	11
2.3 Etninen tausta, kieli, kansallisuus	13
2.3.1 Syrjinnän kokemuksia koulussa.....	15
2.4 Ikä	15
2.5 Terveystila ja vammaisuus	16
2.6 Uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta	17
2.7 Edistämme yhdenvertaisuutta Omnia Koulutuksessa	18

1. MIKSI OMNIASSA ON TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA?

Kun yhteiskunta on oikeudenmukainen,
siinä kunnioitetaan jokaisen ihmisarvoa.
Se tarkoittaa esimerkiksi sitä,
että kaikki voivat päästä kouluun ja kehittää itseään.
Kaikki voivat saada palveluita, joita tarvitsevat.
Kaikki voivat päästä eteenpäin työssään.

Vaikka kaikilla on samanlaiset mahdollisuudet,
kaikkien ei tarvitse olla samanlaisia.
Moninaisuutta arvostetaan.

Omnia Koulutus on monimuotoinen koulu.
Siellä opiskelee ja työskentelee monenlaisia ihmisiä.
Omnia Koulutuksessa on tehty tämä suunnitelma
tasa-arvosta ja yhdenmukaisuudesta,
jotta kaikilla on samanlaiset mahdollisuudet
opiskeluun ja työntekoon.

1.1 Omnian arvot

Omnian arvot kertovat, mikä on tärkeää Omnian toiminnassa.

Asiakaslähtöisyys tarkoittaa, että toiminnassa on tärkeää yhteistyö opiskelijoiden, työnantajien ja Omnian muiden sidosryhmien välillä.

Vastuullisuus tarkoittaa, että toiminnassa otetaan huomioon, mikä on opiskelijoiden elämässä ja tulevaisuudessa tärkeää.

Yhteisöllisyys tarkoittaa, että Omniassa kaikki välittävät toisistaan.

OMNIAN ARVOT OVAT

- ammattitaidon arvostaminen
- asiakaslähtöisyys
- vastuullisuus
- yhteisöllisyys

1.2 Omnian toiminnan tavoitteet

Omnian toiminnalla on monta tavoitetta. Niistä kolme tavoitetta liittyy tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.

1. Omnia toimii yhteiskuntavastuullisesti.

Se tarkoittaa, että Omniassa kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus hankkia ammattitaito. Opiskelija voi myös kehittää itseään monipuolisesti.

2. Omnia kehittää uusia tapoja opiskella.

Kun Omnia tukee erilaisia opiskelun tapoja, jokainen opiskelija voi oppia hänelle sopivalla tavalla.

3. Omnia tekee alueellista yhteistyötä.

Opiskelijat, kuntalaiset, työelämä ja vapaaehtoiset toimijat tekevät yhteistyötä Omnian kanssa. Omnian toimintaa uudistetaan esimerkiksi asiakaspalautteen avulla. Omnia tarjoaa koulutusta ja kursseja eri-ikäisille aikuisille ihmisille.

1.3 Mitä laki määrää?

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat ihmisen perusoikeuksia. Syrjintä on Suomessa kielletty perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa, tasa-arvolaisissa ja rikoslaissa.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta kieltää syrjinnän sukupuolen perusteella. Lain mukaan koulujen täytyy edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Laki kieltää myös niiden henkilöiden syrjinnän, jotka kuuluvat johonkin sukupuolivähemmistöön.

Koulujen täytyy edistää yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän henkilöön liittyvillä perusteilla. Kiellettyä syrjintää on myös ohje tai käsky syrjiä.

Syrjintää on myös se, että opiskelijalta kielletään oikeus mukautettuun opiskeluun, jos hän sitä tarvitsee.

Tämän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman avulla varmistetaan, että Omnia Koulutus on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen opiskelupaikka ja täyttää lain vaatimukset. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus täytyy ottaa huomioon kaikessa Omnia Koulutuksen toiminnassa. Ne pitää muistaa erityisesti, kun valitaan opiskelijoita Omniaan, kun suunnitellaan koulutusta ja kun arvioidaan opintosuorituksia.

Näiden lakien noudattamista valvotaan. Lakeja valvovat tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta.

TASA - ARVO

Tasa-arvo tarkoittaa sitä, että henkilön sukupuoli ei saa vaikuttaa siihen, miten häntä kohdellaan. Esimerkiksi miesten ja naisten välillä on tasa-arvo.

YHDENVERTAISUUS

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kaikilla ihmisillä pitää olla samat oikeudet ja mahdollisuudet. Ihmisiä pitää kohdella samalla tavalla. Siihen ei saa vaikuttaa ihmisen

- ikä
- etninen tausta
- kansalaisuus
- kieli
- uskonto
- vakaumus
- mielipide
- terveydentila tai vamma.

2. TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS OMNIASSA

Seuraavissa luvuissa kerrotaan, mitä tarkoittavat ne ihmisten ominaisuudet, joista puhutaan tasa-arvolaisissa ja yhdenvertaisuuslaissa.

Luvuissa kerrotaan myös, miten Omnia edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

2.1 Sukupuoli

Mitä tarkoittaa sukupuoli?

Sukupuolen voi ymmärtää monella tavalla. Sukupuoli tarkoittaa sitä, mikä ihmisen sukupuoli virallisesti on. Suomessa voi olla virallisesti mies tai nainen. Sukupuoli näkyy henkilötunnuksen loppuosan numeroista.

Sukupuoli voi tarkoittaa myös sitä, miten naisen ja miehen odotetaan käyttäytyvän. Silloin puhutaan sukupuolirooleista.

Sukupuoli voi tarkoittaa myös ihmisen omaa käsitystä omasta sukupuolesta eli sukupuoli-identiteettiä. Se voi tarkoittaa myös ruumiillisia ominaisuuksia, jotka liittyvät sukupuoleen.

MIETI

Mieti alla olevia väitteitä.

Ovatko nämä asiat totta Omniassa?

- Opiskelijoilla on turvallinen olo.
- Jokainen voi olla oma itsensä.
- Kaikkia kannustetaan yhtä paljon.
- Kaikkiin tiloihin on helppo päästä esimerkiksi pyörätuolilla
- Opiskelijan tausta ei vaikuta siihen, miten hän voi opiskella.
- Jos opiskelijaa kiusataan, opettaja puuttuu siihen heti.
- Opiskelijat luottavat henkilökuntaan.

Tasa-arvoisessa yhteisössä oman sukupuolen voi ilmaista sillä tavalla kuin haluaa.

Sukupuolten tasa-arvo on sitä, että sukupuolilla on samanlaiset oikeudet ja mahdollisuudet yhteiskunnassa ja työelämässä. Tasa-arvo voi olla muodollista tai todellista.

Muodollinen tasa-arvo tarkoittaa, että kaikilla on samat oikeudet, eikä ketään syrjitä sukupuolen takia. Esimerkiksi lakien ja sääntöjen pitää olla tasa-arvoisia.

Tosiasiallinen tasa-arvo tarkoittaa sitä, miten tasa-arvo toteutuu ihmisten elämässä. Usein tosiasialliseen tasa-arvoon vaikuttavat poliittiset päätökset.

Jos sukupuolia kohdellaan tasa-arvoisesti, silloin hyväksytään myös se ajatus, että sukupuolia voi olla enemmän kuin kaksi.

Sukupuolistereotyytiat ovat kaavamaisia ajatuksia siitä, millaisia mies ja nainen ovat ja miten heidän pitää käyttäytyä.

Sukupuolistereotyytia on esimerkiksi sellainen ajatus, että kaikki naiset haluavat hoivata ja sopivat hoitoalalle. Tai että kaikki miehet ovat kiinnostuneet tekniikasta ja haluavat ajaa autoa.

Sukupuolistereotyytiat ovat usein tiedostamattomia, eli ihminen ei huomaa, että hän ajattelee stereotyyppisesti. Stereotyytiat estävät tasa-arvoa, koska ihmisen pitää rajoittaa käytöstä tietyn mallin mukaiseksi.

MIKÄ ON SUKUPUOLI-IDENTITEETTI?

Sukupuoli-identiteetti on se, mitä sukupuolta ihminen itse tuntee olevansa.

Useimpien ihmisten sukupuoli-identiteetti on sama kuin heidän virallinen sukupuolensa. Esimerkiksi mies tuntee olevansa mies ja nainen tuntee olevansa nainen.

Sukupuoli-identiteetti on kuitenkin yksilöllinen. Kaikki ihmiset eivät tunne olevansa sitä sukupuolta, mitä he virallisesti ovat ja millaisena muut ihmiset heidät kokevat.

SUKUPOOLEN ILMAISEMINEN

Sukupuolen ilmaiseminen tarkoittaa sitä, miten ihminen tuo esiin oman sukupuolensa. Sukupuolta voi ilmaista esimerkiksi sillä, miten ihminen pukeutuu tai miten hän käyttäytyy.

Ihminen voi pukeutua vaatteisiin, joita pidetään tyypillisinä miehille tai tyypillisinä naisille. Hän voi käyttäytyä tai elehtiä tavalla, jota pidetään miesmäisenä tai naisellisenä.

HETERONORMATIIVINEN AJATTELUMALLI

Jos ajatellaan heteronormatiivisesti, ajatellaan, että heteroseksuaali mies ja heteroseksuaali nainen ovat ainoat luonnolliset tavat olla ihminen. Silloin heteroseksuaalisuutta pidetään normaalina ja toivottuna. Jos koko yhteisö ajattelee näin, on hyvin vaikeaa olla ihminen jollakin toisella tavalla.

Sukupuolineutraalius tai sukupuolisokeus tarkoittavat sitä, että sukupuolten merkitystä ei huomata. Joku voi ajatella, että esimerkiksi koulutuksessa sukupuolella ei ole merkitystä. Silloin hän ei huomaa, jos toista sukupuolta syrjitään.

2.1.1 Sukupuolen moninaisuus

Sukupuoli on monitahoinen asia: ihmiset eivät ole vain heteroseksuaaleja miehiä tai naisia.

Kun ymmärtää sukupuolen moninaisuuden, on helpompi ymmärtää erilaisia ihmisiä. Liian kapeat käsitykset sukupuolesta voivat johtaa siihen, että normista poikkeavia kiusataan. Se voi aiheuttaa surua, yksinäisyyttä ja jopa itsemurhia.

Sukupuolivähemmistö on eri asia kuin seksuaalivähemmistö. Seksuaalivähemmistöön kuuluvat ihmiset ovat seksuaaliselta suuntautumiseltaan muita kuin heteroseksuaaleja. Jos ihminen kuuluu seksuaalivähemmistöön, hän voi ihastua, rakastua ja tuntea seksuaalista kiinnostusta oman sukupuolensa edustajaa kohtaan.

Sukupuolivähemmistöön kuuluvat nuoret eivät yleensä puhu koulussa avoimesti omasta seksuaali-identiteetistään. Nuorten maailmassa on myös paljon syrjintää ja jopa väkivaltaa niitä kohtaan, joiden sukupuoli-identiteetti on erilainen kuin enemmistöllä.

Sukupuolivähemmistöön kuuluvan ihmisen tunne omasta sukupuolesta ei vastaa hänen kehoaan. Toiset ihmiset eivät näe hänessä sitä sukupuolta, mitä hän itse tuntee olevansa. Silloin kyseessä on **sukupuoli-ristiriita**.

SUKUPOULIVÄHEMMISTÖ

Sukupuolivähemmistöön kuuluvat ihmiset, joiden biologinen, sosiaalinen tai psyykinen sukupuoli eivät vastaa toisiaan.

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat

- transsukupuoliset
- muunsukupuoliset (transgenderit)
- transvestiitit
- intersukupuoliset.

TRANSSUKUPOULINEN

Transsukupuolinen ihminen tuntee, että hänen sukupuolensa ei vastaa hänen virallista sukupuoltaan.

TRANSESTIITTI

Transvestiitti tuntee tarvetta ilmaista pukeutumalla tai muulla tavoin, että hän on eri sukupuolta kuin mitä hän virallisesti on.

INTERSUKUPOULINEN

Intersukupuolinen tuntee, että hänellä on sekä miehen että naisen sukupuolisia ominaisuuksia.

MUUNSUKUPOULINEN

Muunsukupuolinen eli transgender on henkilö, joka tuntee, että hän ei ole selkeästi mies eikä nainen. Muunsukupuolinen voi tuntea, että hänellä ei ole sukupuolta tai että hän on monisukupuolinen, eli hänellä on monta sukupuolta.

**SEKSUAALINEN
SUUNTAUTUMINEN**

Seksuaalinen suuntautuminen kertoo siitä, keneen henkilö tuntee vetovoimaa seksuaalisesti. Seksuaalinen suuntautuminen on yhtä moninaista kuin sukupuolisuus. Seksuaalisen suuntautumisen moninaisuutta ovat homous, lesbous, biseksuaalisuus, heteroseksuaalisuus sekä muut tavat määritellä seksuaalista suuntautumista.

MIETI

- Voiko koulussa olla avoimesti transsukupuolinen? Tai voiko kertoa, että ei tunne olevansa tyttö eikä poika?
- Miten poika voisi olla "kova jätkä" poikaporukassa ja samalla ahkera ja menestyvä opiskelija?
- Uskaltaako nuori esitellä oman seurustelukumppanin koulussa, jos tämä on samaa sukupuolta? Voiko tyttö tuoda tyttöystävän tai poika tuoda poikaystävän opiskelukaverien luokse?
- Pelkäisitkö häirintää työpaikalla, jos olisit nainen ja työskentelisit alalla, jossa on paljon miehiä? Entä pelkäisitkö häirintää työpaikalla, jos olisit mies ja työskentelisit alalla, jossa on paljon naisia?

2.1.2 Segregaatio

Joillakin aloilla työskentelee paljon miehiä, toisilla aloilla on paljon naisia. Jos työt ja alat jakautuvat selvästi naisten ja miesten aloiksi ja töiksi, sitä sanotaan sukupuolen mukaiseksi segregaatioksi eli eriytymiseksi.

Ammatillisessa koulutuksessa segregaatiota on yritetty vähentää, mutta siinä ei ole onnistuttu. Tytöt ja naiset haluavat eniten hoitoaloille ja terveysaloille. Pojat ja miehet haluavat tekniikan ja liikenteen aloille.

Tutkimuksissa on huomattu huolestuttava ilmiö. Jos mies opiskelee alalla, jossa suuri enemmistö on naisia,

on suuri riski, että hän keskeyttää opinnot. Myös naiset keskeyttävät opinnot helposti miesvaltaisella alalla.

Tasa-ammattit ovat sellaisia, joissa sekä naisia että miehiä on vähintään 40 prosenttia eli suunnilleen yhtä paljon. Tasa-ammatteja ovat esimerkiksi postinkantaja, kiinteistönvälittäjä ja asianajaja.

2.1.3 Häirintä on syrjintää

Sukupuoleen perustuva häirintä

voi olla esimerkiksi sitä, että joku

- puhuu halventavasti toisesta sukupuolesta
- leimaa epänormaaliksi ihmisen, joka kuuluu sukupuolivähemmistöön
- väheksyy tai nöyryyttää toista sukupuolen perusteella
- kiusaa koulussa tai työpaikalla sukupuolen perusteella.

Seksuaalinen häirintä on käytöstä, jolla loukataan toisen koskemattomuutta. Häirinnän uhri kärsii seksuaalisesta häirinnästä. Hän ei toivo sitä, eikä se ole hänestä hauskaa.

Seksuaalista häirintää ovat esimerkiksi

- vihjailevat eleet tai ilmeet
- seksistä puhuminen, nimittelyt tai kaksimieliset vitsit
- halventavat kysymykset tai huomautukset, jotka koskevat vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää
- pornokuvien tai muun pornoaineiston asettaminen toisen nähtäväksi
- seksuaalinen toiminta tai yhteydenotot sosiaalisessa mediassa
- fyysinen koskettelu.

MITÄ ON HÄIRINTÄ

Häirintä voi olla loukkaavia huomautuksia, epäasiallista keskustelua tai koskettamista, josta toinen ei pidä tai jota hän ei halua. Häirintä voi olla sanallista tai tapahtua sanattomasti, ilman puhetta.

Häirinnästä puhutaan silloin, kun käytös on toistuvaa. Häirintä voi tuntua uhkaavalta, vihamieliseltä, halventavalta tai nöyryyttävältä. Häirintä ei ole koskaan sen syytä, jota häiritään. Syyllinen on aina se, joka häiritsee.

Seksuaalivähemmistöön tai sukupuolivähemmistöön kuuluvia nuoria kiusataan ja häiritään enemmän kuin muita nuoria. Etenkin homo-, lesbo-, bi- ja trans-nuoria häiritään usein koulussa.

Jos nuori kokee häirintää, se voi vaikuttaa hänen terveyteensä. Häirinnän vuoksi koulunkäynti ja opiskelu voi olla vaikeaa. Nuori voi alkaa käyttäytyä siten, että hän on vaaraksi itselleen tai muille.

SUKUPUOLEEN PERUSTUVA SYRJINTÄ

Jos henkilöä kohdellaan eriarvoisesti sukupuolen perusteella, se on sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Myös seksuaalinen häirintä tai sukupuoleen perustuva häirintä ovat syrjintää.

MONIPERUSTEINEN SYRJINTÄ

Henkilöä voidaan syrjiä sukupuolen ja lisäksi jonkin muun perusteen takia. Silloin puhutaan moniperusteisesta syrjinnästä.

2.1.4 Kulttuuriset erot

Monissa kulttuureissa naisten elämänpiiri on koti. Monet naiset ovat myös luku- ja kirjoitustaidottomia, useammin kuin miehet. Joissain kulttuureissa nuoret tytöt ovat vastuussa pikkusisaruksista tai heillä on omia lapsia. Silloin he eivät ehdi opiskella tehokkaasti.

Miesten voi olla vaikea kotoutua suomalaiseen kulttuuriin. Miehistä voi tuntua, että heillä ei ole sellaista arvoa ja valtaa kuin omassa kotimaassa oli. He eivät ehkä osaa tukea ja auttaa perhettään uudessa kotimaassa. Suomen kielen oppiminen voi olla vaikeaa. Heidän lapsensa voivat omaksua suomalaisia arvoja. Silloin isän asema perheessä ei ehkä ole yhtä vahva kuin kotimaassa.

Maahanmuuttajaperheissä voi olla monenlaisia käsityksiä sukupuolten tasa-arvosta. Silloin perhe joutuu hakemaan tasapainoa oman kulttuurin ja suomalaisen kulttuurin välillä.

Jos maahanmuuttajataustainen opiskelija kuuluu sukupuolivähemmistöön tai seksuaalivähemmistöön, hänen tilanteensa voi olla vaikea. Monissa kulttuureissa on väärin kuulua näihin vähemmistöihin. Monissa kulttuureissa ajatellaan, että on synti, sairaus tai jopa rikos, jos on jotakin muuta kuin heteroseksuaali.

Omniassa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä puhutaan ja sitä käsitellään opetuksessa. Opetuksessa voidaan myös pohtia, millaisia sukupuolikäsityksiä eri kulttuureissa ja opiskelijoiden kotimaassa on. Opetuksessa puhutaan myös siitä, miten tasa-arvo toteutuu Suomessa ja muualla, jos henkilö kuuluu sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöön.

2.2 Edistämme sukupuolten välistä tasa-arvoa

Opiskelijan sukupuoli vaikuttaa helposti siihen, miten häntä kasvatetaan. Tytöltä ja naiselta voidaan vaatia, että hän hoivaa muita. Miehellä ja pojalle tarjotaan malleja, joissa hän käyttää tekniikkaa tai johtaa muita. Usein tämä tapahtuu tiedostamatta eli siten, että kouluttajat ja opiskelijat eivät huomaa sitä.

Sukupuolittietoisessa opetuksessa puhutaan sukupuolesta ja sen vaikutuksista valintoihin. Silloin valinnat voidaan tehdä ilman, että sukupuoli määrää ne. Opiskelijaa ei määritellä etukäteen hänen sukupuolensa mukaan.

Hyvä opetus on sukupuolittietoista. Hyvän opettajan ja ohjaajan ammattitaitoon kuuluu olla tietoinen siitä, mihin ja millä tavalla sukupuoli vaikuttaa. Jokaista ihmistä kannustetaan tekemään yksilöllisiä valintoja, riippumatta sukupuolesta.

ÄLÄ OLETA!
Kaikki henkilön ominaisuudet
eivät näy päällepäin.

Sukupuolittietoinen ja tasa-arvotietoinen toimintakulttuuri

Kun toiminta on sukupuolittietoista ja tasa-arvotietoista, se tarkoittaa seuraavia asioita:

- Eri tehtävissä on aikuisia ja nuoria sukupuolesta riippumatta.
- Ystävyyssuhteita ei seksualisoida. Jos esimerkiksi poika ja tyttö ovat ystäviä, muut eivät kohtele heitä niin kuin heillä olisi seksisuhde.
- On yhteiset säännöt, joissa kerrotaan, miten sukupuoleen perustuva häirintä ja seksuaalinen häirintä tunnustetaan ja miten niihin puututaan.
- Wc-tiloissa ja suihkutiloissa on huolehdittu yksityisyyden suojasta. Koulussa on myös sellaisia wc-tiloja, joita kaikki sukupuolet saavat käyttää.

Koulun ja kodin yhteistyössä otetaan huomioon sateenkaariperheet. Ne voivat olla esimerkiksi perheitä, joissa miesparilla tai naisparilla on lapsia yhdessä. Sateenkaariperheet voivat myös olla perheitä, joissa on vain yksi huoltaja.

Sukupuolittietoinen opetus ja ohjaus

Opetuksessa opettaja käsittelee tasa-arvoon liittyviä asioita. Hän luo opiskelijoille turvallisen ilmapiirin, jossa voi toimia vapaana sukupolirooleista.

Ryhmässä voi olla opiskelijoita, joiden kulttuurissa naiset käyttäytyvät tietyllä tavalla ja miehet käyttäytyvät tietyllä tavalla. Silloin opettajan täytyy toimia hienovaraisesti. Opiskelijalla täytyy olla hyvä ja turvallinen olo.

Sukupuolittietoisessa ohjauksessa opiskelijoita tuetaan ja rohkaistaan miettimään työelämää ja ammattialoja monipuolisesti.

S A T E E N K A A R I P E R H E

Sateenkaariperheessä ainakin yksi vanhemmista kuuluu seksuaalivähemmistöön tai sukupolivähemmistöön. Sateenkaariperhe voi olla perhe, jossa on lapsi tai lapsia, joka odottaa lasta tai joka suunnittelee lapsen hankkimista.

Opiskelijoita ohjataan valitsemaan opiskeluala ja ammatti yksilöllisesti. Näin vähennetään eriytymistä naisten ja miesten aloihin, kun nuori valitsee koulutusta tai työtä.

Sukupuolittietoinen opettaja, kouluttaja, ohjaaja

- ymmärtää, mitkä tekijät vaikuttavat käsityksiin ja asenteisiin sukupuolesta; tietää, miten ne voi ottaa huomioon opetuksessa ja ohjauksessa
- antaa opiskelijan olla sellainen kuin on ilman perinteisiä odotuksia sukupuolesta
- osaa tukea opiskelijan kasvua ja sukupuoli-identiteettiä ja osaa ohjata opiskelijan saamaan apua, jos opiskelija tarvitsee sitä
- edistää tasa-arvoa, kun valitsee oppimateriaaleja, työtapoja ja yhteistyökumppaneita
- puuttuu asiaan, jos ryhmissä ilmenee ongelmia tasa-arvossa.

MIETI

- Miten suhtaudumme opiskelijaan, joka pukeutuu transvestiitiksi?
- Miten hyväksyn opiskelijan, joka kuuluu sukupuolivähemmistöön?
- Miten hyväksyn opiskelijan, joka on käynyt läpi sukupuolenkorjauksen eli muuttanut sukupuolta lääketieteellisesti.
- Miten ymmärrän hienovaraisuuden, joka liittyy sukupuoleen ja seksuaalisuuteen?
- Miten esimerkiksi suhtaudun, jos joku tervehtii: "Mitäs homo / huora?"

RISTEÄVÄ ERIARVOISUUS ELI INTERSEKTIONAALISUUS

Ihmisen käsitykseen itsestään ja asemaan yhteiskunnassa vaikuttavat myös monet muut asiat kuin sukupuoli.

Niitä ovat esimerkiksi

- ikä
- etninen tausta
- seksuaalinen suuntautuminen
- yhteiskuntaluokka.

2.3 Etninen tausta, kieli, kansallisuus

Yleisimmät vieraat kielet

Omnia Koulutuksen alueella ovat

- viro
- venäjä
- englanti
- somali
- kiina
- arabia
- albania.

Espoossa asuu nykyisin

noin 35 000 vieraskielistä ihmistä.

Seuraavan 15 vuoden aikana

vieraskielisten määrä lisääntyy selvästi.

On arvioitu, että vuonna 2030 Espoossa asuu 84 000–87 000 vieraskielistä ihmistä. Vieraskielisten määrä nousee niin, että se on 26 prosenttia väestöstä.

Leppävaarassa ja Espoon keskuksessa maahanmuuttajataustaisten nuorten osuus on 2020-luvulla lähes puolet ikäluokasta.

Tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskeli syksyllä 2016 noin 2 000 maahanmuuttajataustaista opiskelijaa. Se on 20 prosenttia eli viidesosa opiskelijoista.

Moni ongelma opiskelussa johtuu siitä, että vieraskielinen opiskelija ei ymmärrä asioiden tai toimenpiteiden koko sisältöä. Opettaja tai kouluttaja ei aina muista varmistaa, että opiskelija todella ymmärtää, miten hänen pitää toimia.

Oppilaitoksen pitää tarjota erityistä tukea opiskelijalle, joka on joutunut eriarvoiseen asemaan taustansa vuoksi. Tätä erityistä tukea sanotaan positiiviseksi erityiskohteluksi.

MIKSI POSITIIVSTA ERITYISKOHTELUA?

Positiivisen erityiskohtelun avulla toteutetaan yhdenvertaisuutta. Näin estetään ja poistetaan syrjinnästä johtuvia haittoja.

RASISMI

Rasismi on sitä, että jotakin ihmisryhmää tai ihmisryhmään kuuluvaa henkilöä pidetään ihmisarvoltaan alempana kuin muita. Perusteena voi olla esimerkiksi ihonväri, uskonto tai etninen tausta.

MIETI

- Millaisia asenteita Omniassa on eri väestöryhmiä kohtaan?
- Tuntevatko opiskelijat olonsa turvalliseksi Omniassa?
- Voivatko ihmiset olla avoimesti sellaisia kuin ovat?
- Miten eri ryhmät ovat tekemisissä toistensa kanssa? Mitkä asiat siihen vaikuttavat?
- Miten yhdenvertaisuus toteutuu opiskelijayhteisöissä, esimerkiksi oppilaskunnissa?
- Miten syrjintään voidaan puuttua?

2.3.1 Syrjinnän kokemuksia koulussa

Jos ihminen kuuluu sellaiseen ryhmään, johon kohdistuu ennakkoluuloja, hän saattaa joutua syrjinnän kohteeksi helpommin kuin muut.

Syrjintää voivat olla esimerkiksi seuraavat asiat:

- Ihmistä voidaan nimitellä tai häntä voidaan kohdella väkivaltaisesti, jos hänen ulkonäkönsä on erilainen kuin suomalaisella valtaväestöllä tai jos hän pukeutuu eri tavalla.
- Romaneihin kohdistuu paljon ennakkoluuloja. Romanien mahdollisuudet opiskella tai saada työtä ovat huonommat kuin valtaväestöllä.
- Kun arvioidaan, mikä koulutus on ihmiselle sopiva, arviointi tehdään kielitaidon tai etnisen ryhmän perusteella.
- Vaaditaan hyvää kielitaitoa työssä, jossa hyvää kielitaitoa ei oikeasti tarvitse.
- Opiskelijat voivat olla ennakkoluuloisia vieraskielistä henkilökuntaa tai vieraskielisiä opiskelijoita kohtaan.

MIETI

- Miten yhdenvertaisuutta voi edistää opiskelun aikana?
- Miten viestintää voi parantaa, jos ihmisillä on eri äidinkieli? Auttaako selkokielisyyys? Voidaanko käyttää joskus muita kieliä kuin suomea?
- Miksi tilastoissa ei saa kertoa, mihin etniseen ryhmään ihminen kuuluu?

2.4 Ikä

Yleensä suhtaudumme omaan ikään ja toisten ihmisten ikään asiallisesti. Joskus voimme liittää ikään oletuksia ja rajoituksia. Ne rajoittavat yhdenvertaisuutta.

Moni palvelu on järjestetty asiakkaiden iän perusteella. Palveluita kuitenkin kehitetään työikäisten ihmisten ehdoilla ja muita ikäryhmiä ei oteta huomioon.

Nuorten ja aikuisten ammatillinen koulutus yhdistetään vuoden 2018 alussa. Koulutusten lainsäädäntö yhtenäistyy silloin.

Omnia koulutuksessa on jatkossa enemmän ryhmiä, joissa on eri-ikäisiä opiskelijoita.

Omnian vapaan sivistystyön koulutuksissa eli Espoon työväenopistossa on huomioitu seniorioppijat eli ikäihmiset. Työväenopisto suunnittelee palvelunsa sillä tavalla, että ne ovat senioreille esteettömiä. Esteettömyys tarkoittaa ympäristön suunnittelua ja palveluiden tuottamista niin, että seniorit voivat osallistua helposti toimintaan. Korkea ikä, heikentynyt terveydentila tai heikentynyt toimintakyky eivät estä osallistumista.

Työväenopisto toimii monilla alueilla Espoossa. Silloin työväenopistoon on lyhyt matka kotoa. Se on yksi fyysisen esteettömyyden tavoite, joka on toteutunut. Senioreille on tärkeää, että kurseille on helppo tulla. He kulkevat usein kävellen tai bussilla tai junalla.

Työväenopistossa suunnitellaan opetus niin, että siinä otetaan huomioon seniorien ikä. Senioreille järjestetään henkilökohtaista ohjausta. Seniorien elämäkokemus otetaan huomioon opetuksessa.

MIETI

- Mitä tarkoittaa eri-ikäisten yhdenvertaisuus?
- Osataanko eri-ikäisten vahvoja puolia ottaa huomioon ja käyttää hyödyksi?
- Tunnistetaanko eri-ikäisten tarpeet palveluissa ja viestinnässä?
- Käyttävätkö eri ikäryhmät palveluita yhtä paljon tai samalla tavalla?
- Kuunnellaanko nuoria tarpeeksi, kun tehdään päätöksiä heidän elämästään?

2.5 Terveydentila ja vammaisuus

Terveydentila vaikuttaa siihen, millaisia mahdollisuuksia ihmisellä on toimia yhteisössä ja yhteiskunnassa. Kaikkien perustutkintojen perusteet ovat koko Suomessa samat. Niissä on kerrottu, millainen terveys täytyy olla henkilöllä, joka tulee opiskelemaan tutkintoa.

Esteettömyys tarkoittaa sitä, että ympäristön, tuotteiden ja palvelujen pitää olla toimivia, helppokäyttöisiä ja niiden luokse on helppo tulla.

KOHTUULLISET MUKAUTUKSET

Kohtuulliset mukautukset ovat usein tarpeen, jotta vammaisen ihminen voi opiskella yhdenvertaisesti toisten kanssa.

Kohtuullinen mukautus tarkoittaa esimerkiksi, että vammaisen ihmisen oppimistehtävät voivat olla erilaisia kuin muiden opiskelijoiden.

VAMMAISUUS

Vammaisen henkilön on erityisen vaikea selviytyä tavallisista elämän toiminnoista.

Vaikeus johtuu vammasta tai sairaudesta ja vaikeus on pitkäaikaista.

MIETI

- Miten ihmisen terveydentilan voi ottaa huomioon koulussa?
- Ovatko palvelut esteettömiä ja saavutettavia erilaisten vammaryhmien näkökulmasta?
- Miten viestintä voisi olla saavutettavaa?
- Miten kaikki ihmiset ymmärtäisivät tärkeät viestit koulussa?

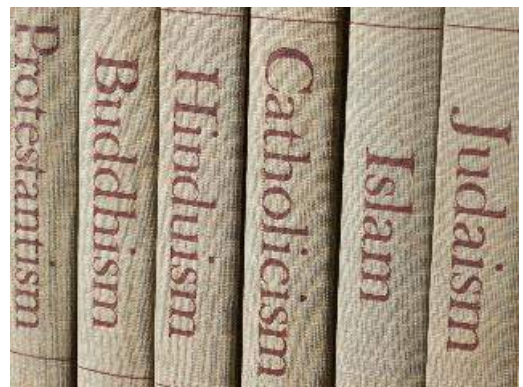
VAIKEAVAMMAISUUS

Vaikeavammaisen ihminen tarvitsee runsaasti apua, palveluita ja tukitoimia, jotta hän selviytyy tavallisen elämän toiminnoista.

2.6 Uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta

Suomen perustuslaki takaa kaikille uskonnon ja omantunnon vapauden. Ihmisen uskonto, vakaumus tai mielipide ei saa olla syynä syrjintään. Vakaumus on varma ja pysyvä näkemys jostakin asiasta. Mielipide kohdistuu yhteen asiaan ja se voi myös muuttua.

Ihmisellä on vapaus ilmaista uskoaan ja harjoittaa uskontoaan tai vakaumustaan. Toisaalta kenenkään ei ole pakko osallistua uskonnollisiin tilaisuuksiin.

Ihmisryhmien välille voi syntyä uskonnollisia ristiriitoja. Usein niiden osana voi olla myös muita ristiriitoja. Ristiriitoja on helpointa estää, kun kunnioitetaan toisen vakaumusta. Asioista pitää voida puhua avoimesti koulussa, työpaikalla ja asiakaspalvelussa.

POHDITTAVAKSI

- Otetaanko koulussa huomioon eri uskontoihin kuuluvien ihmisten erityistarpeet?
- Otetaanko ruokatarjoilussa huomioon eri uskontojen ruokarajoitukset?

2.7 Edistämme yhdenvertaisuutta Omnia Koulutuksessa

Kun halutaan parantaa yhdenvertaisuutta, siihen tarvitaan kaikkia. Kaikilla täytyy olla myönteinen asenne yhdenvertaisuuteen ja työhön sen puolesta.

Tavoite on, että kaikkia koulussa olevia arvostetaan, vaikka heidän taustansa olisi erilainen.

- Kun opiskelija hakeutuu Omniaan koulutukseen, otetaan huomioon hakijan rajoitteet opiskella ja toimia ammatissa.
- Neuvonta ja palveluohjaus helpottavat kaikkien ryhmien pääsyä opiskelemaan.
- Opiskelijoiden erityistarpeet tunnistetaan. Opiskelijalle kerrotaan, että hän voi saada tukitoimia opiskelun aikana.
- Omnian palvelut ovat yhdenvertaisia.
- Kun asioita valmistellaan ja niistä päätetään, otetaan aina huomioon vähemmistöjen näkökulmat.
- Henkilöstö kohtelee asiakkaita tasapuolisesti.
- Jos joku tarvitsee erityispalveluita, hän saa niitä. Hän saa sellaisia erityispalveluja, joita hän tarvitsee. Kun erityisryhmille tarjotaan palveluja ja annetaan positiivista erityiskohtelua, ne todella parantavat asiakkaiden yhdenvertaisuutta.

- Kaikki asiakkaat voivat antaa palautetta palvelusta, jota saavat Omniaalta.
- Omnian tiloissa voi kulkea esteettömästi.
- Opetuksessa huomioidaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.
- Omniassa toteutuu uskonnon ja omantunnon vapaus.
- Ihmisten yksityisyyttä kunnioitetaan myös asioissa, jotka liittyvät uskontoon, vakaumukseen, mielipiteisiin ja poliittisen toiminnan.
- Ammattitulkit tulkkaavat silloin, kun opiskelija tarvitsee tulkkia terveydenhuollon ja opiskelijahuollon asioissa. Ammattitulkki takaa yksityisyyden suojan.
- Omnian toiminnasta tiedotetaan monilla eri tavoilla. Tiedotus saavuttaa kaikki asiakasryhmät. Tiedotuksessa käsitellään asioita, jotka ovat vähemmistöjen kannalta tärkeitä. Tieto ei saa olla stereotyyppistä.

